

Nordiskt vemod tar

Nygårds Karin Bengtsson slår till med den hittills största soloutställningen när hon tar plats på Zornmuseet i Mora.

Vemod, melankoli och människans existens står i förgrunden.

RECENSION

Nygårds Karin Bengtsson
Med ryggen mot tiden
 16/10-16/11 2022
 Invigning lördag den 16 oktober, klockan 14, i konstnärens närvaro.
 Zornmuseet, Mora.

KONST Nygårds Karin Bengtsson är född och uppvuxen i Mora, utbildad i Sverige, Finland och Tyskland. Hon bor och arbetar numera i Höganäs men till Dalarna och Mora återvänder hon så ofta som hon kan.

Invigningen från Zornmuseet kom före pandemin men allt blev uppskjutet i omgångar på grund av pandemin. Utställningen heter "Med ryggen mot tiden".

– Jag hittade på rubriken innan allt blev stängt men det känns som att titeln fungerar ännu lite bättre i dag. Vi satte ju tiden på väntan, förlorade i praktiken ett och ett halvt år, säger hon vid pressvisningen några dagar före vernissagen.

Det är förstas en väldigt stor händelse att bli uppmärksam på Anders Zorns egen hemmaplan.

Här har hon – precis som alla andra – varit djupt påverkad av den store konstnärens gärning sedan barnsben.

Han var så stor att ingen ens vågade gå i hans fotspår. Ikonen var för stor helt enkelt. Mora har inte ens en konstskola i hans namn.

Nygårds Karin gick i stället via teater på gymnasiet och en utbildning i dokumentärfoto.

Det skulle visa sig vara en framgångsrik kombination eftersom resultatet är ett högst egensinnigt bildspråk.

Hon har hållit fast vid detta under årens lopp. Det är rakt igenom mycket slitstarka sceniska "målningar" som håller över lång tid. Hon säger det själv – att hon kanske just arbetat med denna utställning hela tiden.

"Med ryggen mot tiden" är Nygårds Karin Bengtssons största separatutställning hittills och visar verk från år 2004 ända fram till nutid.

Hennes fotokonst handlar om många bottenar och ett existentiellt djup. För mig är varje enskilt verk en novell, gåtfull och samtidigt mycket tydlig i konturerna.

Nygårds Karin arbetar mer som målare än fotograf. Hon iscensätter olika tillstånd, handlar om både tid och rum, illustrerar ett sammanhang. En verklighet som blir till fantasi eller drömbild och kanske tvärtom.

Varje "målning" tar veckor och månader att få till efter den första idén. Det är fotografier i ödslig natur eller

The Guest, 2021.

Dunce Cap, 2015.

Mirrors, 2016.

The Broken Pot.

i avskalade rum, ett slags staffagemåleri.

Det handlar om tiden som sakta rinner som sand mellan våra fingrar. Hur livet bit för bit skjuter oss framför sig mot det där obehagliga slutet.

Vi möter många barn och kvinnor ofta med ryggen vända mot betraktaren. Det melankoliska dragen är ett återkommande och genomgående tema. Det finns referenser att luta sig emot. Jag tänker på Edvard Munch, Vilhelm Hammershøi och Hugo Simberg.

Det finns andra konsthistoriska referenser som gömmer sig i hennes motiv som den läsande kvinnan, ett standardmotiv att ladda med sin tids föreställningar om vad litteratur och läsande representerar: ibland dygdighet, senare rentav lössläpplighet och, som hos Eva Bonnier, en skildring av ett klassamhälle på väg mot radikal omvälvning.

Symbolerna är många. Dit hör även valet av färger. Hon lutar sig mot Goethes färglära. Tre aktiva färger, nämligen rött, gult och orange.

The Boat, 2014

Det handlar om tiden som sakta rinner som sand mellan våra fingrar. Hur livet bit för bit skjuter oss framför sig mot det där obehagliga slutet.

The Fool, 2013.

Regnbågens tre övriga färger (grönt, blått och violett) är mera passiva och i temperament kyligt avvakande. Varma respektive kalla färggrupper.

Det är just tvetydigheten, den subtila dubbelheten som hon vill komma åt i sina scenerier, frigöra människan från förenklingar, den ytliga och grovt tillyxade offentliga rollen.

Hur många bottenar finns i varje

REDAKTÖR
 Ulf Lundén
 kultu@daladem.se
 Tel 023-475 76

CajsaStina Åkerström står bakom projektet som ska göra flera unika Fred Åkerström-inspelningar tillgängliga. FOTO: ADAM HSE/TT

Unika musik av Åkerström ges ut

MUSIK Unika inspelningar från Fred Åkerströms arkiv ska ges ut både digitalt och fysiskt. Först ut är en hemmainspelning av Evert Taubes "Fritjof i Arkadien" i köket hos vännen Lars Berg från 1962.

Det är dottern CajsaStina Åkerström och musikjournalisten Lars Nylin som står bakom projektet.

"Det känns fantastiskt att så här drygt 35 år efter pappas bortgång nu få möjlighet att sprida nytt ljus över hans värv. Det har varit ett stimulerande arbete att tillsammans med Lars leta efter såväl udda pärlor som rena guldkorn", säger CajsaStina Åkerström i ett pressmeddelande.

Den första utgåvan innebär att Åkerströms bandade debut flyttas tillbaka ett år, från 1963 till 1962.

Taube-tolkningen är bara en i raden av flera släpp det kommande året. Framöver ska exempelvis även en liveinspelning från 1983, två år innan Åkerströms bortgång, göras tillgänglig för allmänheten. (TT)

plats i Mora

FOTO: NYGÅRDS KARIN BENGTSOON

människa? Nygårds Karin Bengtsson ställer frågorna. Beträktaren får försöka svara efter bästa förmåga.

I det första rummet kommer vi till prologen. En flicka framför ett bord, försöker få ihop ett pussel (klassiskt landskap, ser ut som tavla men är en spegel som reflekterar ett riktigt landskap. Vad är inne eller ute, verklighet, fantasi, drömbilder).

Barnet är symbolen för den existentiella människan. Barn står för frihet, de är under utveckling, process.

I den stora salen pågår festen. Många är inbjudna som konstnären, narren, dandyn, döden, djur, barn, människor. Varje karaktär kan vara en och samma person.

Verket "The boat" berör mig starkt. De två kvinnorna sitter verkligen inte i samma båt.

De står upp och stirrar åt varsitt håll. En blickar bakåt, den andra framåt och aldrig ska de förenas.

Nästa rum är Spegelsalen. Här kommer en kommentar av den samtida

självspeglingsens tidevarv. Hur många "selfies" produceras varje timme? Forskare menar att folk som tar väldigt många bilder på sig själv kan lida av en psykisk störning. Är inte hela samhället stört?

Nästa del av utställningen tituleras Vinterrummet. Här möter betraktaren personer i vita skjortor, här pågår privata samtal, här ligger ett brev, ett barn håller en sprucken kruka bakom ryggen. Det är Nygårds Karins hälsning till Anders Zorns absolut sista verk som var en liten skulptur.

Vi når sedan epilogen. Det definitiva slutet. Här är den melankoliska nerven fullt påslagen. En ceremoni pågår, en kvinna ser ljuset i tunneln, en flicka sitter sängen i Zorngården, hon är tillfällig gäst här i världen och livet.

Text
Ulf Lundén
023-475 76
ulf.lunden@dalahem.se

Hur många bottnar finns i varje människa? Nygårds Karin Bengtsson ställer frågorna. Beträktaren får försöka svara efter bästa förmåga.

Mia Kankimäki aktuell med ny bok.

FOTO: TOMMI TUOMI

Nattkvinnorna gjorde verklighet av drömmar

SAKPROSA Mia Kankimäkis "Kvinnor jag tänker på om natten" är en klok och livsbejakande bok om hur man gör verklighet av sina drömmar!

Mia Kankimäki är 40+, ogift, hon lider av frustration, huvudvärk och sömnlöshet. När hon inte kan sova fyller hon sina nätter med att tänka på kvinnor som sprängt gränser, tagit sig fram, och omvandlat sina händelselösa liv till betydelsefulla.

Karen Blixen, Mary Kingsley, Isabella Bird – det är kvinnor som gjort sådant ingen väntat sig. "Kvinnor jag tänker på om natten" är en livfull reseckildring med självbiografisk twist.

Mia Kankimäki började tänka på meningen med tillvaron: 40+, ingen familj, vad skulle hon göra med sitt liv? Få hysteriska anfall? Börja inreda sitt hem? Trädgårdsskötsel – nej, så desperat var hon inte. Men hon visste att hon liksom de flesta av oss behöver inspiration, praktiska råd, det blev hennes Nattkvinnor som visade henne vägen.

Karen Dinesen var 28 år när hon anlände till Afrika, hon var förlovad med Bror Blixen och även om det var ett konvensparti så hade hon ändå vissa förhoppningar om ett gott liv och äktenskap med Bror.

Hon kom med båten Admiral till Mombasa den 13 januari 1914 och på förmiddagen nästa dag vigdes hon och Bror, hela ceremonin tog tio minuter.

Hon blev då officiellt baronessan von Blixen-Finecke. Det var Karen som hade pengarna och det var Bror som kunde ge henne den titel som hon ville ha.

Han hade inga planer på att vara trogen och leva i ett husligt äktenskap, han var äventyrare och storviltjägare, hon fick klara sig själv. Karen Blixen stannade i Afrika i 18 år och drev ett kaffeplantage.

Karen Blixen inspirerar Mia Kankimäki att också resa till Afrika, hon säger upp sig från sitt jobb för att gå i modiga självständiga kvinnors fotspår genom historien. Hon har gjort grundlig research till sina Nattkvinnors liv och resor.

När hon läst Karen Blixen brev från kaffeplantagen i Kenya kan hon kon-

RECENSION

Kvinnor jag tänker på om natten av Mia Kankimäki
Översättning: Camilla Frostell
Utgiven av Wahlström & Widstrand förlag

statera att Karen var både sjuk och livrädd där största delen, men hon lät sig inte hejdas.

Till Afrika kommer Mia K hundra år och fyra månader efter Karen Blixen. Skillnaden är hon landar på Kilimanjaro flygplats. Hon tror inte heller att hon kommer att hitta någon att gifta sig med där.

Det är mera intressant att läsa om Nattkvinnornas liv och resor på 1800-talet än om Mia Kankimäkis egna resor. Där blir hon omständlig och pragt.

Ramen, upplägget med "Kvinnor jag tänker på om natten", är otroligt bra, det är många tankar och öden som kan läggas in där.

Mia Kankimäki berättar också inspirerande och intressant om de kvinnor som hon följt i spåren, kvinnor som gick sina egna vägar, utan att följa konventionens lagar. De levde sina liv som de ville.

Det som är gemensamt för Mia Kankimäki och hennes Nattkvinnor är att även om man som hon förlorar fotfästet en tid, så finns det en chans att ta tag i sitt liv och göra något bra av det.

Det en klok och livsbejakande bok om hur man gör verklighet av sina drömmar!

Yvonne Gröning